

Nr 315.

Kungl. Maj:ts proposition angående utbyte av mark mellan kronan och Klosters aktiebolag; given Stockholms slott den 14 mars 1919.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

att ett utbyte av fastigheter må äga rum mellan kronan å ena sidan och Klosters aktiebolag å andra sidan, sålunda:

att kronan till bolaget överlåter kronoparken Näs i Husby socken av Kopparbergs län;

att bolaget till kronan överlåter, fria från alla gravationer, hemmansdelarna Plogsbo nr 2 litt. B om 21.7 skatteören och Plogsbo nr 3 litt. C om 14.5 skatteören, två från skattehemmanet Plogsbo nr 1 litt. A avsöndrade lägenheter, den ena om 4 tunnland 21 kappland och den andra om 1 tunnland 22 kappland, samt hemmansdelarna Rutbo nr 2 litt. B om 19.1 skatteören, Rutbo nr 4 litt. D om 5.5 skatteören, Kettsbo nr 1 litt. Aa och Ab om tillhopa 12.38 skatteören, Kettsbo nr 2 litt. II Ba om 6.88 skatteören och Hummelbo nr 4 litt. D om 8 skatteören, samtliga i Garpenbergs socken av Kopparbergs län, samt till kronan gäldar ett kontant belopp av 20,000 kronor såsom vederlag för det högre uppskattningsvärdet å kronans i bytet ingående fastighet; samt under villkor i övrigt,

att bolaget vidkännes kostnaderna för kronoparkens avskiljande från förra militiebostället Näs kungsgård; och

att från överlåtelsen till kronan undantages den jordägarandel i

Bihang till riksdagens protokoll 1919. 1 saml. 279 häft. (Nr 315.) 1

gruvorna Dammsjögruvan, Källängsgruvan, Tärnslättgruvan och Hummelbogruvan, som kan tillkomma hemmansdelen Hummelbo nr 4 litt. D.

De till ärendet hörande handlingar och kartor skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

Alfred Petersson.

*Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 14
mars 1919.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
UNDÉN,
THORSSON.

Departementschefen, statsrådet Petersson anförde:

I skrivelse den 10 mars 1919 har domänstyrelsen anförde:

»Under år 1917 har Klosters aktiebolag till domänstyrelsen framställt förslag, att ett utbyte av vissa fastigheter emellan kronan å ena sidan och Klosters aktiebolag — — — å den andra sidan måtte komma till stånd till främjande av ett sammanförande såväl av allmänna som ock av bolagets skogar inom Kopparbergs län. De fastigheter, som skulle ingå i detta utbyte, äro:

a) *Kronoparken Näs* i Husby socken, utgörande den till indragna överstebostället 4 $\frac{1}{2}$ mantal Näs kungsgård nr 1 hörande utskogen, som enligt nådigt brev den 26 februari 1877 avsatts till kronopark.

b) *Bolaget tillhöriga fastigheterna:*

Hemmansdelarna Plogsbo nr 2 litt. B om 21.7 skatteören och Plogsbo nr 3 litt. C om 14.5 skatteören; två från skattehemmanet Plogsbo nr 1 litt. A avsöndrade lägenheter, den ena om 4 tunnland 21 kappland och den andra om 1 tunnland 22 kappland; samt hemmansdelarna Rutbo nr 2 litt. B om 19.1 skatteören, Rutbo nr 4 litt. D om 5.5 skatteören, Kettsbo nr 1 litt. Aa och Ab om tillhoppa

12.38 skatteören, Kettsbo nr 2 litt. II Ba om 6.88 skatteören och Hummelbo nr 4 litt. D om 8 skatteören; alla uti Garpenbergs socken.

Belägenheten av förenämnda fastigheter framgår av närlagda tvenne generalstabskartblad — — — därvid kronoparken Näs är inlagd å Falu-bladet med grön färgbeteckning samt bolagets fastigheter å Hedemora-bladet med röd färgbeteckning. Å det förra bladet synes, att kronoparken ligger isolerad från andra allmänna skogar. Någon möjlighet att genom inköp i avsevärd mån förstora denna kronopark finnes icke, då den huvudsakligen är omgiven av Klosters aktiebolag tillhörande marker. Ur arronderingssynpunkt talar allt sålunda för lämpligheten av att kronan avhänder sig denna fastighet, vilken ej heller av något annat skäl synes böra bevaras för kronans räkning. Å det senare kartbladet framträder åter, att bolagets fastigheter äro belägna inom allmän skog av betydande omfång, bildande ett av de största skogsområdena i denna del av landet, varför ett förstörande av detta område genom förvärfv åt kronan av bolagsfastigheterna befrämjas. Det ifrågasatt område utgöres av Garpenbergs kronopark med en areal av över 8,600 hektar.

Sedan vederbörande överjägmästare uttalat sig om det ifrågasatta bytet, har styrelsen, som ansett det vara för kronan förmånligt, om detsamma kunde komma till stånd, vidtagit åtgärder för värdering av nämnda fastigheter.

Ur de vid värderingen upprättade instrumenten — — — med tillhörande handlingar inhämtas bland annat följande:

Skogs- och hagmarkens areal.	Produktiv mark hektar	Impediment hektar	Summa hektar
a) <i>Kronans fastighet</i>			
Kronoparken Näs	296.47	28.74	325.21
b) <i>Bolagets fastigheter</i>			
Skattehemmanen Plogsbo	111.10	1.20	112.30
» Rutbo	55.37	— .90	56.27
» Kettsbo	100.23	11.95	112.18
» Hummelbo	43.48	2.37	45.85
	310.18	16.42	326.60

Hela virkesförrådet av skog av över 30 års ålder har uppskattats till:

å *kronans fastighet*;

timmer	4,795 kbm.	fast mått	efter toppmått	inom bark
massaved av gran	8,684	»	»	»
kolved	7,014	»	»	»

å *bolagets fastigheter*;

timmer	2,576	»	»	efter toppmått	inom	»
massaved av gran	5,623	»	»	»	»	»
kolved	13,235	»	»	»	»	»

På hektar produktiv mark utgör detta i kubikmeter fast mått:

	Kronans fastighet	Bolagets fastigheter
timmer efter toppmått inom bark	16	8
massaved av gran, verklig massa inom bark	29	18
kolved, verklig massa på bark	24	43

Inägoområdena omfatta följande arealer och markslag:

a) å kronans fastighet:

medelgod åker	0.40	hektar	
dålig åker	•1.08	»	1.48 hektar
gärdesbackar			1.49 »
		Summa	2.97 hektar.

b) å bolagets fastigheter:

god åker	20.89	hektar	
medelgod åker	1.91	»	
dålig åker	5.83	»	28.63 hektar
gärdesbackar, slättermark			23.59 »
		Summa	52.22 hektar

I förut omnämnda uppskattningsinstrument har följande värdering uppställts för kronans fastighet å ena och bolagets fastigheter å andra sidan. Förvaltningskostnaderna å bytesmarkerna hava därvid uteslutits, enär desamma ansetts uppväga varandra.

A. Kronans fastighet. — — —.

I. Markvärde	18,461: 85	
II. Ståndskogens värde	168,914: 14	187,375: 99 kronor
III. Avgående poster		10,042: 40 »
		Netto 177,333: 59 kronor

B. Bolagets fastigheter. — — —.

I. Markvärde	38,715: 30	
II. Ståndskogens värde	177,919: 97	216,635: 27 kronor
III. Avgående poster		36,975: 40 »
		Netto 179,659: 87 kronor.

Vid förestående värdering av Näs kronopark har avsättningsplatsen för virket antagits vara Gävle, enär i orten Klosters aktiebolag är ensam spekulant. Bortses emellertid från denna omständighet och timmervirket antages komma att förädlas vid det på ett avstånd av en halv mil från kronoparken belägna Stjärnsund, skulle enligt av överjägmästaren lämnad uppgift timmervirkets värde ökas med 18,250 kronor. På grund härav bliva slutvärdena å de båda bytesområdena följande:

A. Kronans fastighet.

Enligt värderingsinstrumentet	177,333: 59 kronor
Tillägg enligt förestående	18,250: — »
	Summa 195,583: 59 kronor.

B. Bolagets fastigheter.

Enligt värderingsinstrumenten	179,659: 87 »
---	---------------

och framgår härav, att skillnaden utgör 15,923: 72 kronor, vilket sålunda är det minsta belopp, som bolaget vid ett eventuellt byte skulle gälda till kronan.

Efter förda underhandlingar har bolaget enligt närlagda skrivelse den 25 februari 1919 förklarat sig villigt att till kronan utbetala en mellanavgift av 20,000 kronor, dock under villkor, att bolaget fortfarande finge behålla äganderätten till

alla jordägarandelar i sina gruvor: Dammsjögruvan, Källängsgruvan, Tärnslättgruvan och Hummelbogruvan, belägna helt eller delvis å hemmanet Hummelbo nr 4 litt. D mark. Då enligt ovanstående uppskattning skillnaden i värdena å de båda bytesområdena uppgår till i runt tal 16,000 kronor, men bolaget nu förklarar sig villigt betala 20 000 kronor till kronan, skulle ökningen i mellanavgiften eller 4,000 kronor kunna beräknas utgöra en ersättning för kronans avstående av en tillkommande jordägarandel i förenämnda 4 stycken gruvor, en ersättning som enligt styrelsens förmenande bör kunna anses vara skälig, då vid en eventuell utarrendering högre årligt arrende än 50 kronor för varje gruva ej torde kunna påräknas.

Kungl. Maj:ts befälningshavande i Kopparbergs län samt vederbörande överjägmästare hava förordat det ifrågasatta bytet.»

Domänstyrelsen har tillstyrkt bytet på de av bolaget erbjudna villkoren.

*Departements-
chefen.*

Då det uppenbarligen för kronan medför fördelar att erhålla sitt skogsinnehav mera koncentrerat och de nu ifrågasatta bytesvillkoren synas mig antagliga, tillstyrker jag, att det föreslagna bytet må äga rum. Jag vill framhålla, att kronoparken Näs är belägen på långt avstånd från kronoegendomen Näs, till vilken den ursprungligen hört och vilken egendom nu föreslås skola delvis försälas och delvis behållas i kronans ägo.

I enlighet med domänstyrelsens förslag hemställer jag därför, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att ett utbyte av fastigheter må äga rum mellan kronan å ena sidan och Klosters aktiebolag å andra sidan, sålunda:

att kronan till bolaget överlåter kronoparken Näs i Husby socken av Kopparbergs län;

att bolaget till kronan överlåter, fria från alla gravationer, hemmansdelarna Plogsbo nr 2 litt. B om 21.7 skatteören och Plogsbo nr 3 litt. C om 14.5 skatteören, två från skattehemmanet Plogsbo nr 1 litt. A avsöndrade läggigheter, den ena om 4 tunnland 21 kappland och den andra om 1 tunnland 22 kappland, samt hemmansdelarna Rutbo nr 2 litt. B om 19.1 skatteören, Rutbo nr 4 litt. D om 5.5 skatteören, Kettsbo nr 1 litt. Aa och Ab om tillhoppa 12.38 skatteören, Kettsbo nr 2 litt. II Ba om 6.88 skatteören och Hummelbo nr 4 litt. D om 8 skatteören, samtliga i Garpeubergs socken av Kopparbergs län, samt till kronan gäldar ett kontant belopp av 20,000 kronor såsom vederlag för det högre uppskattningsvärdet å kronans i bytet ingående fastighet; samt under villkor i övrigt,

att bolaget vidkännes kostnaderna för kronoparkens avskiljande från förra militiebostället Näs kungsgård; och

att från överlåtelsen till kronan undantages den jordägarandel i gruvorna Dammsjögruvan, Källängsgruvan, Tärnslättgruvan och Hummelbogruvan, som kan tillkomma hemmansdelen Hummelbo nr 4 litt. D.

Till vad departementschefen sålunda hemställt, däruti statsrådets övriga ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle proposition i ämnet avlätas till riksdagen med den lydelse, bil. — till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Joh:s Thygesen.